

การศึกษารอยต่อแบบโลหะ-ฉนวน-สารกึ่งตัวนำ
ของคอปเปอร์อินเดียมไดซัลไฟด์

นางสาว งามนิตย์ วงษ์เจริญ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
ภาควิชานิสิทส์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2531

ISBN 974-569-481-1

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

014459

I 17503048

A Study of Metal - Insulator - Semiconductor
Junction of Copper Indium Diselenide

Miss Ngamnit Wongjaroen

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Science

Department of Physics

Graduate School

Chulalongkorn University

1988

ISBN 974-569-481-1

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การศึกษารอยต่อแบบโลหะ-ฉนวน-สารกึ่งตัวนำ
ของคอปเปอร์อินเดียมไดซัลไฟด์

โดย

นางสาวงามนิตย์ วงษ์เจริญ

ภาควิชา

นิสิทธ์

อาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สมพงษ์ จิตราภรณ์

อาจารย์ ดร. ชวรงค์ อุษัติ

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

.....
(ศาสตราจารย์ ดร. ถาวร วัชรภักย์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร. วิจิตร เล็งหะนันท์)

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร. กิโย โย บันฮารุฮุ)

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ กิรวัฒน์ รัตนธรรมพันธ์)

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สมพงษ์ จิตราภรณ์)

.....
(อาจารย์ ดร. ชวรงค์ อุษัติ)

พิมพ์ต้นฉบับบทความวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

งานนิพนธ์ วิชา : วิชาฟิสิกส์ : การศึกษารอยต่อแบบโลหะ-ฉนวน-สารกึ่งตัวนำของคอปเปอร์อินเดียมไดซีลีไนด์ (A STUDY OF METAL-INSULATOR-SEMICONDUCTOR JUNCTION OF COPPER INDIUM DISELENIDE) อ. ที่ปรึกษา : ผศ.สมพงษ์ นัตราภรณ์ และ อ.ดร. ขจรยศ อยู่ดี, 207 หน้า.

งานวิจัยนี้เป็นการวัดความสัมพันธ์ระหว่างค่าความจุ-ความต่างศักย์ที่ความถี่สูงเท่ากับ 1 MHz ณ อุณหภูมิห้องของรอยต่อแบบ MIS ที่ใช้ฐานรองเป็นสารกึ่งตัวนำ $CuInSe_2$ ตัวเก็บประจุ MIS มีลักษณะโครงสร้างไม่ซับซ้อน ประกอบด้วยฉนวนชั้นบาง ๆ เคลือบอยู่บนผิวหน้าสารกึ่งตัวนำ ซึ่งเคลือบโดยการจุ่มสารกึ่งตัวนำลงในสารละลายที่เป็นส่วนผสมของน้ำยาไวแสงกับทินเนอร์ในอัตราส่วน 1:20 ส่วนชั้นโลหะเหล่านั้นจะทำการนำโลหะเหลวที่เป็นของผสมคือ In-Ga หรือ In-Hg บ้างลงบนผิวหน้าของชั้นฉนวน จากกราฟความสัมพันธ์ระหว่างค่าความจุ-ความต่างศักย์ที่วัดได้สามารถหาค่าความหนาแน่นพาหะประจุต่าง ๆ ที่สำคัญตรงบริเวณใกล้เคียง ๆ ศึกษารอยต่อของสารกึ่งตัวนำที่ใช้เป็นฐานรองได้ เช่นชนิดการนำไฟฟ้าและความหนาแน่นของพาหะสุทธิ เป็นต้น

ผลึกกึ่งตัวนำ $CuInSe_2$ ซึ่งประกอบด้วยธาตุ Cu, In, Se ที่มีสัดส่วนตามสโตยชิโอเมตรีและที่เพิ่มปริมาณธาตุ Cu หรือ In หรือ Se อย่างใดอย่างหนึ่งให้มากกว่าสัดส่วนตามสโตยชิโอเมตรีเท่ากับ 0.3% ที่นำมาใช้ในการทดลองนี้เตรียมได้จากสภาวะหลอมเหลวแบบโคเรกชันนัลฟริชซึ่งด้วยวิธีลควมถุหุมิเตาในแนวเฉียง 5 องศากับแนวราบ ผลึกเอกพันธ์ที่เตรียมได้สามารถตัดมาใช้งานได้ ในระดับขนาด $5 \times 8 \times 1 \text{ mm}^3$ มีชนิดการนำไฟฟ้าเป็นได้ทั้งชนิดพีหรือชนิดเอ็นอย่างใดอย่างหนึ่ง สภาพต้านทานไฟฟ้าค่อนข้างต่ำคือมีค่าอยู่ในช่วง $2.0 - 6.0 \Omega\text{-cm}$. เมื่อทำรอยต่อแบบโอห์มมิกรระหว่าง การนำไฟฟ้า (silver paint) กับสารกึ่งตัวนำ $CuInSe_2$ ทั้งชนิดพีและชนิดเอ็น พบว่าเป็นรอยต่อแบบโอห์มมิกรที่ดีได้กับความหนาแน่นกระแสสูงถึง 0.2 A/cm^2 ที่อุณหภูมิห้อง จากกราฟความสัมพันธ์ระหว่างค่าความจุ-ความต่างศักย์ที่วัดได้สามารถหาค่าความหนาแน่นพาหะสุทธิที่บริเวณใกล้เคียง ๆ ศึกษารอยต่อของสารกึ่งตัวนำ $CuInSe_2$ ทั้งชนิดพีและชนิดเอ็นได้เท่ากับ $1.1 \times 10^{16} - 2.2 \times 10^{16} \text{ cm}^{-3}$ ในการทดสอบการทำงานของระบบการวัดกราฟความสัมพันธ์นี้กระทำโดยการตรวจวัดตัวอย่างมาตรฐาน (ตัวเก็บประจุ MIS ที่มีฐานรองเป็นสารกึ่งตัวนำ GaAs ชนิดเอ็นที่เตรียมขึ้นด้วยวิธีการเช่นเดียวกัน) พบว่าค่าที่วัดได้มีค่าใกล้เคียงกับข้อมูลของตัวอย่างมาตรฐาน

ภาควิชา ฟิลิกส์
สาขาวิชา ฟิลิกส์
ปีการศึกษา 2531

ลายมือชื่อนิสิต นางสาว นนทสิริชัย ดนตรีเพ็ญ
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา ผศ.สมพงษ์ นัตราภรณ์

พิมพ์ต้นฉบับบทความวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

NGAMNIT WONGJAROEN : A STUDY OF METAL-INSULATOR-SEMICONDUCTOR JUNCTION OF COPPER INDIUM DISSELENIDE, THESIS ADVISOR : ASST. PROF. SOMPHONG CHATRAPHORN AND KAJORN YOD YOODEE, Ph.D. 207 pp.

In this research, we measured room temperature capacitance-voltage relation at 1 MHz of MIS junction fabricated from CuInSe_2 substrates. The MIS capacitors' structure is relatively simple. A thin layer of insulator film is deposited on to the semiconductor surface by dipping the sample into a dilute photoresist mixture (1:20). A liquid metal electrode is then pasted on top of the insulating film. The liquid metals used in this experiment are In-Ga and In-Hg. From the C-V curves, some important parameters of the substrate material near the interface can be derived. These include conductivity type and net carrier concentration.

CuInSe_2 single crystals investigated in this experiment were grown by directional freezing method via temperature gradient freezing in a 5 degree tilted-furnace. CuInSe_2 sample with stoichiometric proportion, 0.3% at excess Cu, 0.3 % at excess In and 0.3 % at excess Se were prepared. Single grain crystal of up to $5 \times 8 \times 1 \text{ mm}^3$ can be cut from the obtained ingots. The conductivity types are either p-type or n-type with low resistivity values in the range 2.0 - 6.0 $\Omega\text{-cm}$. The contact of silver paint on both types of as-grown CuInSe_2 gave good ohmic contact. I-V characteristic using curve tracer meter showed no sign of blocking at current density of approximately 0.2 A/cm^2 at room temperature. From capacitance-voltage curve; the net carrier concentration in both types of CuInSe_2 semiconductor region near the surface were in the range $1.1 \times 10^{16} - 2.2 \times 10^{16} \text{ cm}^{-3}$. The capacitance-voltage system was tested by standard samples (MIS capacitors, n-type GaAs substrates prepared by the same method.). Results of the measurement and the known parameters are in good agreement.

ภาควิชา Physics
สาขาวิชา Physics
ปีการศึกษา 2531

ลายมือชื่อนิสิต ทางศา อ.ชาตพรชัย อรรถพรชัย
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา อ.ชาตพรชัย อ.อรรถพรชัย
202007. 09/1

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความกรุณาของผู้ช่วยศาสตราจารย์สมพงษ์ ฉัตรารามณ์ อาจารย์ ดร. ขจรยศ อยู่ดี ที่ให้คำแนะนำควบคุมการวิจัยตลอดมา ทั้งยังได้รับการเอื้ออำนวยความสะดวกเกี่ยวกับหนังสือและเอกสารทางด้านนิสิทส์สารกึ่งตัวนำจากศาสตราจารย์ ดร. วิรุฬห์ สายคณิต รองศาสตราจารย์จงอร นีรานนท์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์กฤษณ์ รัตนธรรมนันท์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิชิต ศรีตระกูล คณะผู้วิจัยนิสิทส์สารกึ่งตัวนำภาควิชานิสิทส์ คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ขอขอบคุณดร. วิโรจน์ ตันตรารามณ์ อาจารย์ขณะ ผิวล่อง ที่ได้มอบอุปกรณ์การทดลองจำนวนหนึ่ง รวมทั้งเอกสารสำหรับใช้ในการวิจัย

ขอขอบคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วุฒินันท์ ปรัชญพฤทธิ อาจารย์รังสรรค์ เฉลิมศรี อาจารย์จิตินัย แก้วแดง ที่กรุณาให้คำแนะนำเกี่ยวกับหนังสือและเอกสารรวมทั้งให้กำลังใจสนับสนุนเป็นอย่างดีในระหว่างการศึกษาและการทำวิทยานิพนธ์

ขอขอบคุณ อาจารย์นพปฎล สุทธิศิริ คุณโอฬาร บัวผ่อง และคุณดุขฎิ แสงผัด ที่ช่วยแนะนำ วิธีการใช้เครื่องมือ ช่วยสร้างเตาหลอมสารที่ใช้อุณหภูมิสูงออกแบบปรับปรุงเครื่องตัดสตริงซ้อ และเครื่องขัดผิวหน้าชั้นผลึกเพื่อการวิจัยครั้งนี้รวมทั้ง คุณวิจิต ศรีโชติ ที่ช่วยให้คำแนะนำ วิธีการใช้เครื่องมือและออกแบบสร้างส่วนอินเตอร์เฟส สำหรับใช้ในการวิจัย ตลอดจน คุณชนากร ไอสถจันทร์ คุณพงษ์ ทรงพงษ์ คุณธนา สุทธิโอกาส ที่ช่วยแนะนำ เกี่ยวกับวิธีการใช้เครื่องมือตลอดมา

ขอขอบคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. วิจิตร เล็งหะนันท์ และ ทบวงมหาวิทยาลัยฯ ซึ่งได้สนับสนุนให้คำรับรอง และ นิยามมาให้ทุนในโครงการผลิตและผลิตอาจารย์แก่ผู้เขียน ในการศึกษาในระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต

ท้ายที่สุดขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา นายแพทย์สถาวร วงษ์เจริญ นายแพทย์ เนียมขุน วงษ์เจริญ อาจารย์กัมรินทร์ วงษ์เจริญ ที่ให้ความอนุเคราะห์เกี่ยวกับค่าใช้จ่าย และ สนับสนุนเป็นกำลังใจอย่างใกล้ชิด แก่ผู้เขียนมาตลอดจนกระทั่งสำเร็จการศึกษา

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญรูป.....	ฅ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
บทที่ 2 สารกึ่งตัวนำ.....	5
2.1 ชนิดของสารกึ่งตัวนำ.....	8
2.1.1 สารกึ่งตัวนำที่เป็นธาตุเดี่ยว.....	9
2.1.2 สารกึ่งตัวนำที่เป็นสารประกอบเชิงคู่.....	10
2.1.3 สารกึ่งตัวนำที่เป็นสารประกอบเชิงสาม.....	11
2.1.4 โลหะผสมกึ่งตัวนำ.....	11
2.2 โครงสร้างของสารกึ่งตัวนำ.....	12
2.2.1 โครงสร้างแบบเพชร.....	12
2.2.2 โครงสร้างแบบสฟาลเลอร์ไรท์หรือซิงค์เบลนด์.....	13
2.3.3 โครงสร้างแบบซาลโคไฟไรท์.....	15
บทที่ 3 การเตรียมผลึกกึ่งตัวนำจากสภาวะหลอมเหลว.....	19
3.1 เฟสไดอะแกรม.....	19
3.2 การเตรียมผลึกในระบบปิดแบบไดเรกชันัล ฟรีซซิง.....	21
3.3 ข้อควรระมัดระวังในการเตรียมผลึกกึ่งตัวนำ.....	24
3.4 การเปลี่ยนแปลงและความคมชนิดการนำไฟฟ้า.....	27
บทที่ 4 รอยต่อแบบโฮมมิก.....	32
4.1 สาเหตุการเกิดกำบังศักย์.....	32
4.1.1 กำบังศักย์เกิดจากความไม่สอดคล้องของเว็กรังสีชั้นของ โลหะกับสารกึ่งตัวนำ.....	32
4.1.2 กำบังศักย์เกิดจากสถานะผิวของสารกึ่งตัวนำ.....	37
4.1.3 กำบังศักย์เกิดจากชั้นบางๆของสารอื่นที่ผิวของสารกึ่งตัวนำ... ..	38
4.2 รอยต่อแบบโฮมมิก.....	38
4.3 วิธีควรทำเมื่อต้องการรอยต่อแบบโฮมมิก.....	39

สารบัญ(ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 สมบัติเชิงไฟฟ้าของสารกึ่งตัวนำ.....	43
5.1 ความไม่สมบูรณ์ของผลึก.....	44
5.1.1 ความไม่สมบูรณ์ของผลึกในศูนย์มิติ.....	44
5.1.2 ความไม่สมบูรณ์ของผลึกในหนึ่งมิติ.....	46
5.1.3 ความไม่สมบูรณ์ของผลึกในสองมิติ.....	47
5.2 พาหะข้างมากและพาหะข้างน้อย.....	50
5.3 สภาพนำไฟฟ้าและสภาพเคลื่อนได้.....	54
5.4 การวัดสภาพต้านทานไฟฟ้า.....	56
บทที่ 6 รอยต่อแบบโลหะ-ฉนวน-สารกึ่งตัวนำ.....	62
6.1 ตัวเก็บประจุแบบ MIS เชิงอุดมคติ.....	63
6.1.1 การกระจายประจุในสารกึ่งตัวนำที่บริเวณรอยต่อกับฉนวน.....	69
6.1.2 การประมาณค่าตัวแปรเฉพาะในช่วงดีพลีชัน.....	75
6.1.3 ความสัมพันธ์ระหว่างค่าความจุ-ความต่างศักย์ของรอยต่อ แบบ MIS เชิงอุดมคติ.....	82
6.2 ลักษณะส่อของโครงสร้างแบบ MIS ที่เบี่ยงเบนไปจากการที่อุดมคติ.....	96
6.2.1 ค่าเว็รกกฟังก์ชันของโลหะกับสารกึ่งตัวนำไม่เท่ากัน.....	96
6.2.2 ประจุในชั้นฉนวน.....	101
6.2.2.1 กับดักประจุที่รอยต่อ.....	101
6.2.2.2 กับดักประจุในฉนวน.....	106
6.2.2.3 ประจุในฉนวนที่อยู่กับที่.....	106
6.2.2.4 ประจุในฉนวนที่เคลื่อนที่ได้.....	107
6.2.3 กับดักประจุภายในเนื้อสารกึ่งตัวนำ.....	114
6.2.4 อิทธิพลภายนอก.....	114
6.2.4.1 การฉายแสงแก่ตัวเก็บประจุแบบ MIS ขณะไบแอส ความต่างศักย์คงที่ค่าหนึ่ง.....	115
6.2.4.2 การฉายแสงแก่ตัวเก็บประจุแบบ MIS ขณะเพิ่ม ความต่างศักย์ที่ใช้ไบแอสตัวเก็บประจุ.....	115
6.2.4.3 การฉายรังสีแก่ตัวเก็บประจุแบบ MIS.....	116
6.2.4.4 การไบแอสความต่างศักย์จนถึงสภาวะนิ่งหลายแก่ ตัวเก็บประจุแบบ MIS.....	117

สารบัญ(ต่อ)

	หน้า
6.2.4.5 ผลของอุณหภูมิต่อกราฟความสัมพันธ์ระหว่างค่าความจุ- ความต่างศักย์ของตัวเก็บประจุแบบ MIS.....	117
บทที่ 7 วิธีทดลองและผลการทดลอง.....	119
7.1 การเตรียมผลึก.....	120
7.1.1 ส่วนประกอบของระบบเตาในแนวเฉียง 5 องศากับแนวราบ...120	120
7.1.2 การเตรียมหลอดแก้วควอทซ์เพื่อบรรจุสาร.....123	123
7.1.2.1 ขั้นตอนการทำความสะอาดหลอดแก้วควอทซ์ ก่อนนำไปบรรจุธาตุ.....	124
7.1.3 การตั้งและบรรจุธาตุลงในหลอดแก้วควอทซ์.....125	125
7.1.3.1 การหลอมปิดหลอดแก้วควอทซ์.....126	126
7.1.4 ขั้นตอนและรายละเอียดในการเตรียมผลึกกึ่งตัวนำ CuInSe ₂ ด้วยวิธีลดอุณหภูมิเตาในแนวเฉียง 5 องศากับแนวราบ.....	128
7.1.5 ลักษณะของผลึกกึ่งตัวนำ CuInSe ₂ ที่เตรียมได้ด้วยวิธี ลดอุณหภูมิเตาในแนวเฉียง 5 องศากับแนวราบ.....	129
7.1.6 การตัดผลึกด้วยเครื่องตัดสดริงข้อ.....132	132
7.1.7 ขั้นตอนการขัดแผ่นชิ้นสารกึ่งตัวนำ CuInSe ₂133	133
7.1.8 การกัดผิวหน้าชิ้นผลึกด้วยสารละลายเคมี.....134	134
7.2 การตรวจสอบชนิดของสารกึ่งตัวนำโดยวิธีชี้วัดความร้อน.....138	138
7.3 การตรวจสอบรอยต่อแบบโฮมมิก.....139	139
7.4 การวัดสภาพต้านทานไฟฟ้าโดยวิธีแวนเดอร์เพาว์และคำนวณหาค่า สภาพนำไฟฟ้าเนื่องจากอิเล็กตรอนและโฮล.....	145
7.5 วิธีการเตรียมและการศึกษารอยต่อแบบ MIS ของสารกึ่งตัวนำ CuInSe ₂ และ GaAs โดยการใช้ความสัมพันธ์ระหว่าง ค่าความจุ-ความต่างศักย์ของรอยต่อที่อุณหภูมิห้อง.....	150
บทที่ 8 สรุปและวิจารณ์ผลการทดลอง.....	174
เอกสารอ้างอิง.....	183
ภาคผนวก.....	190
ประวัติผู้เขียน.....	207

3.1	แสดงชนิดการนำไฟฟ้าของ CuInSe_2 ที่เกิดจากชนิดของ ข้อบกพร่องของผลึก ซึ่งเป็นสารที่ AX น้อยกว่าศูนย์.....	30
3.2	แสดงขนาดของพลังงานที่ทำให้เกิดข้อบกพร่องชนิดต่าง ๆ ของผลึก CuInSe_2	31
3.3	แสดงค่าของระดับพลังงานผู้ให้และผู้รับของ CuInSe_2 ซึ่งเกิดจาก ข้อบกพร่องของผลึกแบบต่าง ๆ	31
5.1	แสดงค่าสภาพต้านทานไฟฟ้าที่วัดโดยวิธีแวนเดอเพอร์ (ρ) , ค่าสภาพนำไฟฟ้า (σ) และค่าสภาพเคลื่อนได้ (μ) ที่คำนวณจาก ค่าสภาพต้านทานไฟฟ้า ที่วัดโดยวิธีแวนเดอเพอร์.....	61
7.1	แสดงน้ำหนักของธาตุต่าง ๆ ที่คำนวณได้และพารามิเตอร์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการหลอมสารกึ่งตัวนำ CuInSe_2 จำนวน 15 กรัม ที่มีสัดส่วนตามสตอยคิโอมेटรี.....	125
7.2	แสดงน้ำหนักของธาตุต่าง ๆ ที่คำนวณได้ของสารกึ่งตัวนำ CuInSe_2 จำนวน 15 กรัมที่มีสัดส่วนของธาตุ Cu, In, Se, อย่างไรอย่างหนึ่งตามสตอยคิโอมेटรี และมากกว่า สัดส่วนตามสตอยคิโอมेटรี 0.3% ตามลำดับ.....	126
7.3	แสดงผลการศึกษาการขยต่อแบบโฮมมิกระหว่างโลหะ In และกาวนำไฟฟ้ากับสารกึ่งตัวนำ CuInSe_2 กรกต่าง ๆ และ GaAs ที่อุณหภูมิห้อง (300K)	144
7.4	แสดงค่าสภาพต้านทานไฟฟ้าที่วัดโดยวิธีแวนเดอเพอร์ที่อุณหภูมิห้อง (300K) และค่าสภาพนำไฟฟ้าเนื่องจากอิเล็กตรอนและโฮลของ ชั้นสารกึ่งตัวนำ CuInSe_2 และ GaAs.....	149
7.5	แสดงผลการคำนวณค่าพารามิเตอร์ต่างๆของตัวเก็บประจุแบบ MIS ของสารกึ่งตัวนำ CuInSe_2 ที่เตรียมได้และของสารกึ่งตัวนำ GaAs ที่ทำการทดลอง ณ อุณหภูมิห้อง (300K).....	160

สารบัญรูป

รูปที่

หน้า

2.1	แสดงค่าสภาพต้านทานไฟฟ้าที่แตกต่างกันของสารกึ่งตัวนำและฉนวน.....	5
2.2	แสดงแถบพลังงานที่อนุญาตให้อิเล็กตรอนมีค่าได้ของแลททิซที่มีลักษณะเป็นคาบ.....	7
2.3	แสดงพันธะสี่หน้า.....	9
2.4	แสดง ก. การจัดเรียงตัวของอะตอมในโครงสร้างผลึกแบบเพชร ข. ส่วนหนึ่งของรูป 2.4 ก. ซึ่งมีการยึดกันระหว่างอะตอมแบบพันธะสี่หน้า.....	13
2.5	แสดงโครงสร้างผลึกแบบซิงค์เบลนด์.....	14
2.6	แสดงโครงสร้างผลึกแบบซาลโคไนท์ (กลุ่ม I-III-VI ₂).....	18
3.1	แสดงเฟสไดอะแกรมของสารประกอบ Cu-In-Se.....	20
3.2	แสดงลักษณะของภาชนะที่ใช้เตรียมผลึกจากสภาวะหลอมเหลว.....	21
3.3	แสดงโปรไฟล์ของอุณหภูมิภายในเตาโซนเดี่ยว.....	23
3.4	แสดงความไม่สมบูรณ์ของผลึกที่มีรอยแยก (cracks) มีช่องว่าง (voids) และ ทวิน (twins) ของผลึก CuInSe ₂ ที่เตรียมโดยวิธีลดอุณหภูมิ.....	24
4.1	แสดงการเกิดกำแพงศักย์เนื่องจากโลหะกับสารกึ่งตัวนำชนิดอื่นเมื่อ $\phi_m > \phi_s$ และกำแพงศักย์ที่ปรากฏ ณ รอยต่อระหว่างโลหะกับสารกึ่งตัวนำชนิดอื่นมีค่าเท่ากับ $(\phi_m - X_n)$	34
4.2	แสดงรอยต่อแบบโอห์มมิกในสารกึ่งตัวนำชนิดอื่น เมื่อ $\phi_m < \phi_s$	36
4.3	แสดงการเกิดกำแพงศักย์ในสารกึ่งตัวนำชนิดนี้ เมื่อ $\phi_m < \phi_s$	36
4.4	แสดงรอยต่อแบบโอห์มมิกในสารกึ่งตัวนำชนิดนี้ เมื่อ $\phi_m > \phi_s$	37
4.5	แสดงการโค้งงอของแถบพลังงานในสารกึ่งตัวนำชนิดอื่นเนื่องจากสถานะผิว E _A ที่เสมือนผู้รับ.....	37
4.6	แสดงการโค้งงอของแถบพลังงานในสารกึ่งตัวนำชนิดอื่นเนื่องจากสถานะผิว E _D ที่เสมือนผู้ให้.....	38
4.7	แสดงกลไก (mechanism) การเกิดรอยต่อแบบโอห์มมิก ก. รอยต่อที่กำแพงศักย์มีค่าต่ำ ข. รอยต่อที่เกิดจากกาวติดมาก ๆ ด้วยโลหะที่ใช้ทำขั้วไฟฟ้า ค. รอยต่อที่มีศูนย์กลางการรวมตัวระหว่างอิเล็กตรอนกับโฮล.....	41
5.1	แสดงลักษณะผลึกใน 2 มิติ ที่มีความไม่สมบูรณ์ในลักษณะเป็นจุด.....	45

สารบัญรูป(ต่อ)

รูปที่

หน้า

5.2	แสดงลักษณะผลึกแบบ ไอออนิกใน 2 มิติที่มีความไม่สมบูรณ์ ในลักษณะจุด โดยที่ ● แทน ไอออนบวก ○ แทน ไอออนลบ.....	46
5.3	ก. แสดงความไม่สมบูรณ์ของผลึกในลักษณะเป็นเส้น ในแบบการเคลื่อนที่ของขอบ ข. แสดงความไม่สมบูรณ์ของผลึกในลักษณะเป็นเส้น ในแบบการเคลื่อนที่แบบสกรู.....	47
5.4	ภาพแสดงความไม่สมบูรณ์ของผิวหน้าผลึก ซึ่งแสดงให้เห็นเกรนบาวนด์คาร์ และทิศทางการเลื่อนไปของเกรนบาวนด์คาร์	48
5.5	ก. แสดงระนาบทวินและทิศทางของทวินในเฟส เซ็นเตอร์คิวบิก แลกทิส ข. แสดงขบวนการการเกิดทวินในระนาบ (100) ในเฟส เซ็นเตอร์คิวบิก แลกทิส.....	49
5.6	แสดงภาพถ่ายของโลหะผสม 70% Cu, 30% Zn แสดงให้เห็น แถบของการเกิดทวินในเกรนของผลึก.....	50
5.7	ก. แสดงระดับพลังงานของสารอสัทธิแบบเอ็น ซึ่งระดับพลังงาน จะอยู่ต่ำกว่าแถบนำ ข. แสดงระดับพลังงานของสารอสัทธิแบบพีซึ่งมีระดับพลังงาน เหนือแถบวาเลนซ์.....	52
5.8	แสดงการปรากฏแถบสารอสัทธิแทรกอยู่ระหว่างแถบนำและแถบวาเลนซ์..	53
5.9	ก. แสดงแถบอสัทธิเคลื่อนที่กับแถบนำ ข.แสดงการเกิดทางขึ้นที่แถบนำ..	53
5.10	ก. แสดงตำแหน่งของจุดสัมผัสบนชั้นสารตัวอย่าง ข. การเพิ่มความยาวของเส้นรอบรูปเพื่อลดความคลาดเคลื่อน ในการวัด.....	58
5.11	แสดงแพดเตอร์ค่าแก้ของการวัดสภาพต้านทานไฟฟ้าด้วย วิธีนวันเดอร์เพาว์.....	60
6.1	แสดงลักษณะโครงสร้างของตัวเก็บประจุแบบ MIS เมื่อ d คือความหนาของฉนวนและ V คือความต่างศักย์ที่ใช้ไบอัสให้กับรอยต่อ...	64
6.2	แสดงลักษณะโครงสร้างแถบพลังงานของรอยต่อแบบ MIS เชิงอุดมคติ...	64
6.3	แสดงแผนภาพลักษณะโครงสร้างแถบพลังงานของตัวเก็บประจุแบบ MIS เชิงอุดมคติเมื่อมีการไบอัสเพื่อให้เกิด ก. ช่วงขุมอุณหภูมิกะ ข. ช่วงดิลีชัน ค. ช่วงกลับกลาย.....	67

สารบัญรูป(ต่อ)

รูปที่	หน้า
6.4 แสดงแผนภาพความหนาแน่นของประจุที่ตำแหน่งต่างๆของ MIS ชนิดนี้ เชิงอุดมคติเมื่อ ไบอัสให้ เกิดกรณี ก. ช่วงสมมุติพหุหะ ข. ช่วงตีผลิชั้น ค. ช่วงกลับกลาย.....	68
6.5 แสดงแผนภาพของแถบพลังงานของสารกึ่งตัวนำชนิดนี้ซึ่งแสดง ให้เห็นชั้นตีผลิชั้น และชั้นกลับกลายที่เกิดขึ้นเมื่อ $\psi_B > \psi_{bi} > 0$ และ เมื่อ $\psi_B > \psi_{bi}$ ตามลำดับ.....	69
6.6 แสดงความหนาแน่นของประจุ Q_n ที่ขึ้นกับค่าศักย์ไฟฟ้าที่ผิวหน้า (ψ_s) ของสารกึ่งตัวนำชนิดนี้ซึ่งมีค่า $N_A = 4 \times 10^{15} \text{ cm}^{-3}$ ที่อุณหภูมิห้อง เมื่อ ψ_B เป็นค่าความต่างศักย์ระหว่างระดับพลังงานเฟอร์มิ (E_F) และระดับพลังงานเฟอร์มิชนิดอินทรินสิค (E_{Fi}) ในเนื้อสารกึ่งตัวนำ.....	74
6.7 แสดงการกระจายของประจุไฟฟ้าของสารกึ่งตัวนำตามการประมาณ ค่าตัวแปรเฉพาะในช่วงตีผลิชั้น.....	75
6.8 แสดงการโค้งงอของแถบพลังงานของสารกึ่งตัวนำชนิดนี้ซึ่งเมื่อศักย์ไฟฟ้า ψ_s มีค่าเท่ากับ $2\psi_{bi}$ จะเริ่มเกิดกรณีชั้นกลับกลายอย่างมากขึ้น.....	79
6.9 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างค่าช่วงตีผลิชั้นที่กว้างมากที่สุดกับความหนาแน่น ของสารอสุทธิในสารกึ่งตัวนำ Ge, Si และ GaAs เมื่อ $\psi_s = 2\psi_{bi}$	81
6.10 แสดง ก. แผนภาพของโครงสร้างแถบพลังงานของรอยต่อแบบ MIS เชิงอุดมคติของสารกึ่งตัวนำชนิดนี้ ในกรณีที่เกิดชั้นกลับกลาย ข. ความหนาแน่นของประจุที่ตำแหน่งต่าง ๆ ค. และ ง. แสดงสนามไฟฟ้า และศักย์ไฟฟ้าที่ตำแหน่งต่าง ๆ.....	84
6.11 แสดงกราฟความสัมพันธ์ระหว่างค่าความจุ-ความต่างศักย์ ก. ที่ความถี่สูง ข. ที่ความถี่ต่ำ ค. ในกรณีที่ช่วงตีผลิชั้นกว้าง มากกว่าปรกติของตัวเก็บประจุแบบ MIS ของสารกึ่งตัวนำชนิดนี้ ในเชิงอุดมคติ.....	85
6.12 แสดงกราฟความสัมพันธ์ระหว่างค่าความจุ-ความต่างศักย์ เมื่อวัดที่ความถี่สูงของตัวเก็บประจุแบบ MIS ของสารกึ่งตัวนำชนิดนี้....	86
6.13 แสดงกราฟความสัมพันธ์ระหว่างค่าความจุ-ความต่างศักย์ของตัวเก็บ ประจุแบบ MIS ของสารกึ่งตัวนำชนิดนี้ เมื่อวัดที่ความถี่สูงส่วนของเส้นประ คือเส้นที่ลากขึ้นเพื่อประมาณค่า V_T เส้น +++ แสดงค่า C_{FB} เมื่อคิดว่า ความยาวเดอบาย (L_D) มีค่าน้อยมาก ๆ	89

สารบัญรูป(ต่อ)

รูปที่

หน้า

- 6.14 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างค่าความจุ-ความต่างศักย์ที่วัด โดยใช้ความถี่สูง และความถี่ต่ำ เมื่อความหนาของชั้นฉนวนมีขนาดต่าง ๆ ของ ตัวเก็บประจุแบบ MIS ของสารกึ่งตัวนำชนิดพี 91
- 6.15 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างค่าความต่างศักย์ที่ตกคร่อมช่วงดีพลีชัน (ψ_s) ในสารกึ่งตัวนำชนิดพี ความต่างศักย์ที่ใช้ไบอัสที่วัด โดยใช้ความถี่สูง หรือความถี่ต่ำ เมื่อความหนาของชั้นฉนวนมีขนาดต่าง ๆ 91
- 6.16 กราฟแสดงความสัมพันธ์ระหว่างค่าความจุ-ความต่างศักย์ กรณีที่ ช่วงดีพลีชันกว้างมากกว่าการกึ่งปรกติ เมื่อวัดโดยใช้ความถี่ต่าง ๆ และความถี่สูง 94
- 6.17 กราฟแสดงความสัมพันธ์ระหว่างค่าความจุ-ความต่างศักย์ของ ตัวเก็บประจุแบบ MIS ของสารกึ่งตัวนำชนิดพี ก. ที่ความถี่ต่ำ ข. ที่ความถี่สูง ค. ในกรณีที่ช่วงดีพลีชันกว้างกว่าปรกติแสดง ค่าความจุจะคงที่เมื่อไบอัสความต่างศักย์มาถึงค่าที่เริ่มเกิด สภาวะพังทลาย..... 95
- 6.18 แสดงความเข้มสนามไฟฟ้าตรงขอบโลหะสำหรับสารกึ่งตัวนำที่มี ความหนาแน่นพาหะสุทธิน้อยและมาก 95
- 6.19 กราฟแสดงความสัมพันธ์ระหว่างค่าอัตราส่วนความจุทั้งหมดต่อ ความจุฉนวน-ความต่างศักย์ ที่ความถี่เท่ากับ 1 MHz ที่อุณหภูมิ 300 K ของตัวเก็บประจุแบบ MIS ของสารกึ่งตัวนำทั้งชนิดเอ็น และชนิดพี เมื่อมีการฉายแสงลงบนตัวเก็บประจุ 96
- 6.20 แสดงบริเวณรอยต่อของโลหะกับฉนวนและรอยต่อของฉนวนกับสารกึ่งตัวนำ ชนิดเอ็น..... 97
- 6.21 แสดงประจุที่สะสมอยู่ที่บริเวณผิวหน้าของสารกึ่งตัวนำชนิดเอ็น ที่ต่อกับ ฉนวน เนื่องจากค่า ϕ_{ms} ไม่เป็นศูนย์..... 98
- 6.22 แสดงค่า V_{FB} ที่ทำให้แถบพลังงานไม่โค้งในกรณีสารกึ่งตัวนำ เป็นชนิดเอ็น..... 98
- 6.23 แสดงค่า ϕ_{ms} ที่เปลี่ยนแปลงไปตามค่าความหนาแน่นของสารอสุทธิ ที่ใช้ได้ป และชนิดของโลหะ..... 100
- 6.24 แสดงประจุชนิดต่าง ๆ ในฉนวน..... 101

สารบัญรูป(ต่อ)

รูปที่

หน้า

6.25 แสดงการเปลี่ยนแปลงของกับดักประจุที่รอยต่อ ซึ่งก่อให้เกิดการโค้งของแถบพลังงานของสารกึ่งตัวนำขณะยังไม่มีการไบอัสในลักษณะเสมือนเป็น ก. ชุ่มนุพพาหะ ข. ชั้นกลับกลาย ค. ชั้นกลับกลายอย่างมาก 103

6.26 แสดงกราฟความสัมพันธ์ระหว่างค่าความจุ-ความต่างศักย์ที่เลื่อนไปจากกรณีอุดมคติ เนื่องจากกับดักประจุที่รอยต่อ 104

6.27 แสดงความหนาแน่นของกับดักประจุที่รอยต่อ ซึ่งเป็นฟังก์ชันกับระดับพลังงานภายในช่องว่างแถบพลังงาน 105

6.28 แสดงการเคลื่อนที่ของไอออนของผู้ให้ที่ถูกล้อไอออนไนซ์แล้วจากสารกึ่งตัวนำเข้าไปในชั้นฉนวน 106

6.29 แสดงการเลื่อนของกราฟความสัมพันธ์ระหว่างค่าความจุ-ความต่างศักย์ไปจากกรณีอุดมคติ ในลักษณะต่าง ๆ ขึ้นกับชนิดของประจุในฉนวนที่อยู่กับที่..... 107

6.30 แสดงการกระจายของประจุภายในชั้นฉนวน..... 108

6.31 แสดง ก. V_{FB} มีค่าเท่ากับศูนย์ เมื่อไอออนบวกถูกสนามไฟฟ้าผลักมาอยู่ที่รอยต่อระหว่างโลหะกับฉนวน ข. V_{FB} มีค่าสูงสุดเมื่อไอออนบวกถูกสนามไฟฟ้าผลักมาอยู่ที่รอยต่อระหว่างฉนวนกับสารกึ่งตัวนำ..... 108

6.32 แสดงการเลื่อนของกราฟความสัมพันธ์ระหว่างค่าความจุ-ความต่างศักย์ไปจากกรณีอุดมคติ เนื่องจาก ประจุในฉนวนที่เคลื่อนที่ได้ของตัวเก็บประจุแบบ MIS ของสารกึ่งตัวนำ Si ชนิดพี..... 1 10

6.33 ก. แสดงประจุสุทธิในฉนวนเสมือนว่าอยู่รวมกันและห่างจากโลหะเป็นระยะทาง X_0 ในกรณีที่ยังไม่มีการไบอัส ข. แสดงประจุสุทธิในฉนวนเมื่อมีการไบอัสกลับทางเพื่อให้ได้เงื่อนไขไรท์กับแถบพลังงานไม่โค้ง..... 1 11

6.34 แสดงกราฟความสัมพันธ์ระหว่างค่าความจุ-ความต่างศักย์ในกรณี ก. อุดมคติ ข. ผลเนื่องจากประจุในฉนวนที่อยู่กับที่ ค. ผลเนื่องจากกับดักประจุที่รอยต่อ 1 13

6.35 แสดงลักษณะโครงสร้างแถบพลังงานของตัวเก็บประจุแบบ MIS กรณีต่าง ๆ คือ ก. อิทธิพลของการฉายแสง ข. อิทธิพลของการฉายรังสี ค. อิทธิพลของการไบอัสความต่างศักย์จนถึงสภาวะนิ่งหลาย... 1 14

6.36 แสดงอิทธิพลของแสงต่อกราฟความสัมพันธ์ระหว่างค่าความจุ-ความต่างศักย์ของตัวเก็บประจุแบบ MIS ของสารกึ่งตัวนำ Si ชนิดพี 1 16

สารบัญรูป(ต่อ)

รูปที่

หน้า

6.37	แสดงอิทธิพลของอุณหภูมิต่อการความสัมพันธ์ระหว่างค่าความจุ-ความต่างศักย์ของตัวเก็บประจุแบบ MIS ของสารกึ่งตัวนำ Si ชนิดพี	117
7.1	ส่วนประกอบของระบบเตาหลอม โซนเดี่ยวรวมทั้งตัวควบคุมอุณหภูมิ เมื่อยังไม่ได้ยกตั้งในแนวเฉียง 5 องศากับแนวราบ.....	121
7.2	แสดงโปรไฟล์ของอุณหภูมิภายในเตาโดยตั้งอุณหภูมิกลางเตาให้เป็น 1200 °C, 1100 °C, 1050 °C และ 980 °C ตามลำดับ.....	121
7.3	แสดงวงจรไฟฟ้ากึ่งกลศาสตร์เพื่อควบคุมอัตราการลดหรือเพิ่มอุณหภูมิของเตา	122
7.4	แสดงขั้นตอนการปิดหลอดแก้วก่อนนำไปบรรจุธาตุ	123
7.5	แสดงหลอดแก้วควอทซ์สองชั้นที่บรรจุธาตุ Cu, In และ Se.....	127
7.6	แสดงขนาดของผลึกกึ่งตัวนำ CuInSe ₂ ที่เตรียมได้ โดยวิธีลดอุณหภูมิเตาในแนวเฉียง 5 องศากับแนวราบ.....	130
7.7	แสดงชิ้นผลึกกึ่งตัวนำ CuInSe ₂ ที่เตรียมได้โดยวิธีลดอุณหภูมิในแนวเฉียง 5 องศากับแนวราบที่ตัดเป็นชิ้นบาง ๆ แล้วขัดด้วยกระดาษทรายละเอียด	131
7.8	แสดงชิ้นผลึกกึ่งตัวนำ CuInSe ₂ ที่เตรียมได้โดยวิธีลดอุณหภูมิเตาในแนวเฉียง 5 องศากับแนวราบที่ตัดเป็นชิ้นบางๆ และขัดผิวหน้าด้วยกระดาษทรายละเอียด ซึ่งสามารถเห็นของของเกรน (grain boundary) ได้อย่างชัดเจน.....	131
7.9	แสดงผิวหน้าเปิด (Free surface) ของผลึกกึ่งตัวนำ CuInSe ₂ ที่เตรียมได้โดยวิธีลดอุณหภูมิเตาในแนวเฉียง 5 องศากับแนวราบ.....	132
7.10	แสดงการตรวจสอบชนิดของสารกึ่งตัวนำโดยวิธีชี้วัดความร้อน	139
7.11	แสดงลักษณะของโลหะอินเดียม (In) ที่ถูกกดลงบนผิวหน้าชิ้นแผ่นผลึก CuInSe ₂ ที่เตรียมได้.....	140
7.12	แสดงค่ากระแสรีชาร์ดสันของรอยต่อพื้นที่เล็กที่อุณหภูมิห้องจากราพระหว่างค่ากระแส-ความต่างศักย์ของรอยต่อระหว่าง In และ กาวนำไฟฟ้ากับ p-CuInSe ₂	145

สารบัญรูป(ต่อ)

รูปที่

หน้า

7.13 กราฟแสดงค่า $R_{IN.OP}$ และ $R_{NO.PM}$ ของสารกึ่งตัวนำ p-CuInSe₂ ตัวอย่างที่ #T4 (ความหนาเท่ากับ 0.1 cm.) ที่อุณหภูมิห้อง (300 K)..... 147

7.14 แสดงตัวเก็บประจุแบบ MIS ของสารกึ่งตัวนำ GaAs บนแผ่นทองแดง... 151

7.15 แสดงกราฟความสัมพันธ์ระหว่างค่าความจุ-ความต่างศักย์ของ ตัวเก็บประจุแบบ MIS ของ p-CuInSe₂ ที่อุณหภูมิห้อง (300 K) เมื่อใช้โลหะเหลว In-Ga และผ่านการอบที่อุณหภูมิ 70°C เป็นเวลา 1 ชั่วโมงก่อนเคลือบด้วยน้ำยาไวแสงผสมทินเนอร์ (รูปบน) และไม่ผ่านการอบ (รูปล่าง) 154

7.16 แสดงกราฟความสัมพันธ์ระหว่างค่าความจุ-ความต่างศักย์ของ ตัวเก็บประจุ MIS ของ p-CuInSe₂ ที่อุณหภูมิห้อง (300 K) เมื่อใช้โลหะเหลว In-Hg และผ่านการอบที่อุณหภูมิ 70°C เป็นเวลา 1 ชั่วโมงก่อนที่จะเคลือบน้ำยาไวแสงผสมทินเนอร์ (รูปบน) และไม่ผ่านการอบ (รูปล่าง) 155

7.17 แสดงกราฟความสัมพันธ์ระหว่างค่าความจุ-ความต่างศักย์ของ ตัวเก็บประจุแบบ MIS ของ n-CuInSe₂ (In 0.3%) (รูปบน) และของ n-CuInSe₂ (Se 0.3%) (รูปล่าง) ที่อุณหภูมิห้อง โดยใช้โลหะเหลว In-Hg และผ่านการอบที่อุณหภูมิ 70°C เป็นเวลา 1 ชั่วโมงก่อนเคลือบด้วยน้ำยาไวแสงผสมทินเนอร์..... 156

7.18 แสดงกราฟความสัมพันธ์ระหว่างค่าความจุ-ความต่างศักย์ของ ตัวเก็บประจุแบบ MIS ของ p-CuInSe₂ (Se 0.3%) (รูปบน) และ p-CuInSe₂ (Cu 0.3%) (รูปล่าง) ที่อุณหภูมิห้องโดยใช้ โลหะเหลว In-Hg และผ่านการอบที่อุณหภูมิ 70°C เป็นเวลา 1 ชั่วโมงก่อนเคลือบด้วยน้ำยาไวแสงผสมทินเนอร์ 157

7.19 แสดงกราฟความสัมพันธ์ระหว่างค่าความจุ-ความต่างศักย์ของ ตัวเก็บประจุแบบ MIS ของ n-GaAs ที่อุณหภูมิห้องโดยใช้โลหะเหลว In-Hg และผ่านการอบที่อุณหภูมิ 70°C เป็นเวลา 1 ชั่วโมงก่อนเคลือบ ด้วยน้ำยาไวแสงผสมทินเนอร์ (รูปบน) และไม่ผ่านการอบ (รูปล่าง)... 158

สารบัญรูป(ต่อ)

รูปที่

หน้า

7.20 แสดงกราฟความสัมพันธ์ระหว่างค่าความจุ-ความต่างศักย์ของ
 ตัวเก็บประจุแบบ MIS ของ n-GaAs ที่อุณหภูมิห้องเมื่อใช้โลหะเหลว
 In-Ga และผ่านการอบที่อุณหภูมิ 70 °C เป็นเวลา 1 ชั่วโมงก่อนเคลื่อน
 นำยาไวแสงผสมทินเนอร์.....159

7.21 แสดงลักษณะโครงสร้างตัวเก็บประจุ แบบ MIS ในกรณีที่มีขนาดพื้นที่
 ของชั้นโลหะที่อยู่บนชั้นฉนวนซึ่งมีความหนาไม่สม่ำเสมอที่มีขนาดใหญ่เกินไป 163

7.22 แสดงการเชื่อมขั้วสัมผัสของตัวเก็บประจุแบบ MIS เข้ากับขั้วของ
 แผ่นทองแดงด้วย

 ก. สายไฟขนาดเล็ก และสั้นมาก

 ข. ปลายเข็มโลหะ.....168